

1.ÜNİTE

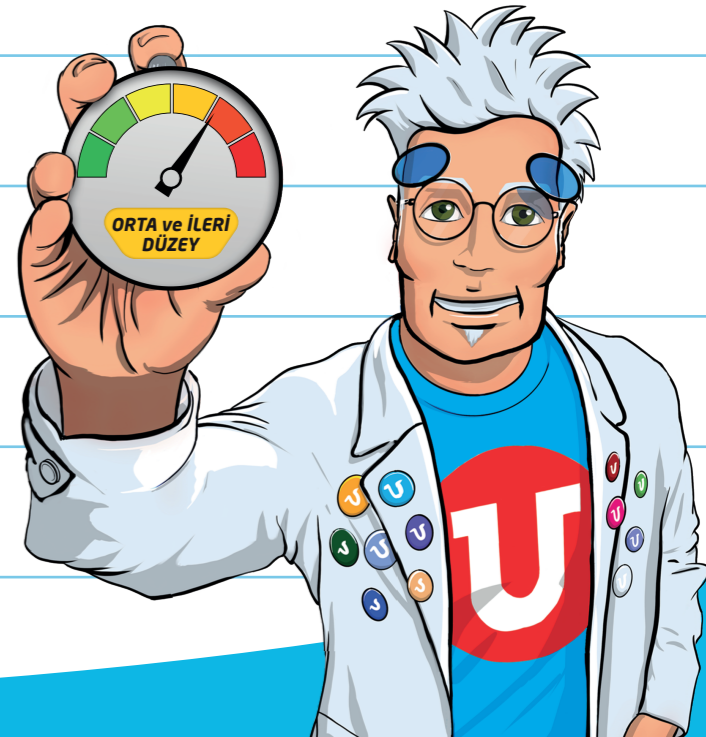
U

TYT Orta ve İleri Düzey Türkçe Soru Bankası

İkilemeler - Deyimler

FATMA GÜL ÖRS

SÖZ ANLAM

Söz:

→ İki ya da daha çok sözcüğün öbeleşerek oluşturduğu sözcük grubuna denir.

Sözün Anlamı:

→ Yargı bildiren ya da bildirmeyen bir sözün; kullanıldığı cümlede, paragrafta uyan-dırdığı tasarımların, çağrışımların tümüne sözün anlamı denir.

İkilemeler

- İki sözcükten oluşur.
- Cümleye farklı anlamlar katar.
- “gitgide” gibi kimi örnekler hariç ikilemeler ayrı yazılır.
- Aralarında hiçbir noktalama işareti kullanılmaz.
- Cümlede isim, sıfat, zamir gibi farklı görevler üstlenebilir.

Örnekler:

- Aylar sonra uzun uzun konuşma fırsatımız oldu.
- Evde ses seda kesilmişti.
- Doğru dürüst konuşamadık bile.
- İyi kötü geçinip gidiyoruz.
- Eski püskü eşyalarından vazgeçemiyor.
- Resimde eciş bücüş bir adam vardı.

Deyimler:

→ Anonimdir.

→ Kalıplaşmıştır.

→ Gerçek anlamını yitirip mecazlaşmıştır. Gerçek anlamıyla düşünüldüğünde saçmadır.

→ Öğüt vermez, durumu ifade eder. Bu yönüyle atasözlerinden ayrılır.

★ Soru Tarzı: Aşağıdakilerden hangisinde altı çizili söz deyim değildir?/deyimdir?

→ Çenesi düştü bu adamın, saatlerce konuşur artık.

→ Otobüste uyuyan yolcunun çenesi düştü.

★ Soru Tarzı: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim açıklayıcısıyla birlikte verilmiştir?/verilmemiştir?

Örnek:

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde cümlede kullanılan deyim açıklaması yoktur?

- A) Onu birden karşımda görünce çok şaşırdım, gözlerime inanamadım.
- B) Hazırlanan taslağı henüz iyice incelemedim, ona şöyle bir göz attım.
- C) Konuşmasında, dinleyicilerin ilgisini çekmeyen, konu dışı gereksiz şeyler söyledi, ağız kalabalığı etti.
- D) İşe başlamadan önce deneyimli kişilerin görüşlerini sormalı, onların fikrini alın.
- E) Bu konu üzerinde günlerce çalıştı, sonunda işin üstesinden geldi.

UYARI: Deyimin açıklayıcısıyla birlikte verilmesi, deyimdeki durumun gerekçesinin belirtilmesi demek değildir. Deyimin açıklayıcısı, onun ne anlama geldiğini belirten sözdür. Deyimin, deyimler sözlüğünde belirtilen karşılığıdır.

UZMANS
YAYINLARI

NOT 1: Deyimin, bulunduğu cümleinin anlamına uygun kullanılmaması anlatım bozukluğu nedenidir.

Örnek:

→ Bu işi de tereyağından kıl çeker gibi güçlkle hallededildik.

NOT 2: Deyimin kalıplaşmış yapısının bozulması, anlatım bozukluğu nedenidir.

Örnek:

→ Sabahdan beri bir şey yemedim, karınım zil çalıyor.